

KRIVIČNI I PREKRŠAJNI ZAKON IZ 1998: IMPLIKACIJE NA SUDOVE ZA MALOLJETNIKE U ENGLESKOJ I WALESU

Joe Yates

Sveučilište De Montfort, Leicester, Engleska
Odsjek za građansko i krivično pravo

SAŽETAK

Implementacija Krivičnog i prekršajnog zakona 1998 (CDA 1998) opisana je kao najdalekosežnija izmjena pravosudnog sustava za maloljetnike u Engleskoj i Walesu u posljednjih 50 godina (Pitts, 2001). U ovom radu, Joe Yates predstavlja kritičku analizu promjena pravosudnog sustava za maloljetnike nastalih kao rezultat implementacije Krivičnog i prekršajnog zakona iz 1998. Rad stavlja u kontekst promjene u odnosu na principe i filozofiju pravosudnog sustava za maloljetnike koji su postojali prije CDA 1998 i istražuje te promjene ne samo u odnosu na penalnu politiku, već i u širem političkom kontekstu. Rad daje i kritičku analizu većine promjena utjelovljenih u CDA 1998. Nakon toga, fokusira se na zamjenu ukora Posljednjom opomenom i implementaciju Zakona o izdvajanju i obuci. Kritički se istražuje prošireni kapacitet rade intervencije i porast broja odgojnih kazni za djecu. Rad završava istraživanjem pozadine promjena pravosudnog sustava za maloljetnike koje su se dogodile u trenutku u kojem je maloljetnički kriminal bio u opadanju. Rad kritički pristupa toj temi prikazujući analizu veza između moralne panike oko mladih i zločina, i povećane razine intervencijske i represivne politike pravosuđa za maloljetnike.

Ključne riječi: Krivični i prekršajni zakon, sudovi za maloljetnike

UVOD

Implementacija Krivičnog i prekršajnog zakona iz 1998 (CDA 1998) dovela je do najdalekosežnijih promjena u pravosudnom sustavu za maloljetnike u Engleskoj i Walesu u posljednjih 50 godina (Pitts, 2001). Implikacije toga su široke, i premda još treba otkriti sve učinke Zakona, već je sada očito da su promjene imale revolucionaran utjecaj na način na koji se u Engleskoj i Walesu postupa s djecom i mladima koji imaju problema. Zakon je donio široke i brze promjene koje su reformirale maloljetnički pravosudni sustav za koji je vlada smatrala da ne funkcionira. Radikalno je promijenio filozofiju i principe na kojima je bio utemeljen pravosudni sustav za maloljetnike. Pritom, Zakon

je odbacio dekriminalizaciju i trend neinstitucionaliziranja i zamijenio ih ranom intervencijom i prebacivanjem odgovornosti na maloljetne prijestupnike za njihova djela. Osnažio je naglasak na odgovornost roditelja i doveo mlade ljude u poziciju suočavanja s posljedicama njihovog prijestupa. U početku nije bilo mnogo kritičkih analiza ovih promjena. Međutim, u posljednje vrijeme, brojni komentatori izrazili su svoju zabrinutost u vezi etičkih i praktičnih implikacija «Novog maloljetničkog pravosuđa» (Goldson, 2000, 2001, 2002, Pitts, 2000, 2001, Muncie 2001 i Butler i Drakeford 2001).

U ovom radu ja ću kritički pristupiti promjenama koje je donio Krivični i prekršajni zakon iz 1998, naročito u vezi promocije rane intervencije i

1 Ovaj članak zasnovan je na radu izloženom na seminaru o maloljetničkom pravosuđu u lipnju 2002, na Interuniverzitetkom centru u Dubrovniku, Hrvatska.

uvodenju Zakona o izdvajanju i obuci. Da bih to učinio, započet ću ocrtavanjem vladine kritike «starog» pravosudnog sustava za maloljetnike. Nakon toga, slijedi prikaz glavnih promjena pravosudnog sustava za maloljetnike, otjelovljenih u Krivičnom i prekršajnom zakonu. Zatim ću prijeći na kritičku analizu promocije rane intervencije putem krivično-pravnog sustava kao učinkovitog načina rada s maloljetnim prijestupnicima, i uvodenju Zakona o izdvajanju i obuci. Zaključit ću pokušajem da stavim promjene u kontekst pruživši kritičku analizu «ahistorijske amnezije» (Pearson, 1994), koja karakterizira diskusije o maloljetničkom kriminalu i moralnoj panici² koja je služila opravdanju politički ekspeditivne reakcije iako nije u skladu s «realnošću» maloljetničkog zločina.

«VIŠE NEMA ISPRIKE»: KRITIKA PRAVOSUDNOG SUSTAVA ZA MALOLJETNIKE KOJI JE PRETHODIO KRIVIČNOM I PREKRŠAJNOM ZAKONU

«Kultura isprike razvila se u pravosudnom sustavu za maloljetnike. Ispričava se zbog svoje neučinkovitosti, a vrlo često ispričava i maloljetne prijestupnike, implicirajući da si oni ne mogu pomoći zbog svojih društvenih uvjeta» (Home Office, 1997:2)

«Postojeći sustav rada s maloljetničkim kriminalom je neučinkovit i skup, a pritom se malo čini kako bi se izašlo na kraj s problemom maloljetničke delinkvencije. Postojeće strukture iznevjerile su mlade jer ih ne vode od prijestupa ka konstruktivnim aktivnostima. Također, iznevjerile su i žrtve...» («Propuštena mladost», 1996: 96)

Razdoblje koje je prethodilo Krivičnom i prekršajnom zakonu iz 1994 opisano je kao jedno od najprogresivnijih razdoblja u pravosudnom sustavu za maloljetnike (Rutherford, 1995). Tijekom tog razdoblja, praksa je u pravosudnom sustavu za maloljetnike bila vođena principima i filozofijom skretanja, dekriminalizacije i neinstitucionalizacije. Ova «uspješna revolucija» u maloljetničkom pravosuđu (Anderson, 1997)³ bila je rezultat poklapanja više utjecaja, koji su doveli do koncenzusa oko odvajanja mladih od krivično-pravnog sustava i smanjenja upotrebe zatvaranja u institucije za dje-

cu s problemima. Te je različite utjecaje identificirao Goldson (2002). Prije svega, on ističe ulogu akademskih istraživanja koja su potvrdila da je institucionaliziranje i pritvaranje djece s problemima štetno, skupo i kontraproduktivno. Drugo, on identificira profesionalni razvoj područja maloljetničkog pravosuđa koje je naglasilo prioritete skretanja, dekriminalizacije, i neinstitucionalizacije i primijenilo ih u praksi. Napokon, on ističe ulogu tačerstičkih neomonetarističkih ekonomskih prioriteta vlade koja se fokusirala na smanjenje troškova, i usprkos toga što se njihov manifest fokusirao na probleme «zakona i reda», oni su otvoreno poticali upotrebu strategija skretanja zbog visokih troškova kriminalizacije i zatvaranja maloljetnih prijestupnika.⁴

Tijekom ranih 90-tih, populizam koji je zagovarao kažnjavanje počeo je karakterizirati pitanje maloljetničkog kriminala, a to je preselilo dječji kriminal na središnju pozornicu izborne politike (Pitts, 2000). Novi laburisti⁵ postavili su to u središte u pokušaju da se odrede kao stranka zakona i reda», i kao takvi, odbacili su ono što su smatrali kulturom isprike «starog» maloljetničkog pravosuđa, kao i teoretske i filozofske tradicije na kojima je ono počivalo. Novi laburisti tvrdili su da je maloljetničko pravosuđe zakazalo i identificirali su te neuspjehe kroz niz radova i izvještaja kao što je «Propuštena mladost» (1996) i «Rješavanje problema maloljetničkog kriminala: konzultativni rad» (1997). Tvrdili su da pravosudni sustav za maloljetnike nema «kredibilitet» i jasne ciljeve, da sustav ponovljenih opomena ne funkcionira, da mladi ljudi nastavljaju s prijestupima još dok su na slobodi uz jamstvo, da je sudstvo za maloljetnike previše tromo, da nema dovoljno superviziranih programa intervencije u zajednici usmjerenih na promjenu ponašanja prijestupnika, da je sustav ustanova za maloljetnike nepovezan i da nema nacionalne strategije.

Promjene koje su Novi laburisti unijeli u pravosudni sustav za maloljetnike putem Krivičnog i prekršajnog zakona usmjereni su na rješavanje problema ovih «neuspjeha» i na «zaoštavanje odnosa» prema djeci-prijestupnicima kako bi riješili problem mladih i kriminala. Zaista, to je izgledalo kao da ulazimo u «nultu godinu», novo svitanje u radu s problematičnom djecom, pri čemu su filozofije skretanja, dekriminalizacije i neinstitucionalizacije odbačene i zamijenjene ranom intervencijom usmjerenom na rješavanje problema rizičnih faktora, osna-

2 Termin «moralna panika» odnosi se na pretjerane društvene reakcije uvećane od strane medija na relativno minorna socijalno devijantna djela (Cohen 1972). Hall i dr (1978) sugerira da vlade potiču i koriste «moralnu paniku» kako bi mobilizirale političku podršku stvarajući zajedničkog «neprijatelja» na kojeg mogu javno reagirati.

3 što se podudara sa smanjenjem maloljetničkog kriminala od 17% od 1988. do 1998. (NACRO 2000)

4 (1993. NACRO je procijenio da su djeca u institucijama godišnje koštala 190 milijuna funti, a 1996. Nadzorna komisija procijenila je da su prosječni troškovi od uhićenja do kazne oko 2500 funti po djetetu).

5 Naziv Novi laburisti odnosi se na Laburističku vladu Tonyja Blaira.

živanja roditeljske odgovornosti i suočavanja maloljetnih prijestupnika s posljedicama njihovog ponašanja. Njihova poruka bila je da po pitanju maloljetničkog zločina «više nema isprika».

«NOVO SVITANJE»: REFORMA MALOLJETNIČKOG PRAVOSUĐA

Da bi riješila problem onoga što je percipirala kao neuspjeh maloljetničkog pravosuđa, vlada je uvela niz novih mjera. Procijenili su da znaju mnogo o faktorima povezanim s maloljetničkim kriminalom, te da su istraživanja pokazala da se radi o slijedećim faktorima: muško dijete, koje su odgajali roditelji ili roditelj kriminalac, koje živi u obitelji s višestrukim problemima, nema dobar roditeljski utjecaj niti nadzor, u obitelji i u školi nema discipline, bježi iz škole ili je iz nje izbačen, druži se s prijateljima koji su delinkventi, i ima braću ili sestre prijestupnike (Propuštena mladost, 1996). U analizi tih faktora, otkrili su kako su dva važna utjecaja stalni izostanci iz škole i druženje s prijestupnicima (Jones, 2001). Nadalje, tvrdili su kako je najvažniji faktor u objašnjavanju kriminaliteta mlade osobe kvaliteta njegovog obiteljskog života, uključujući roditeljski nadzor.

Takva identifikacija ovih rizičnih faktora kao uzročnih faktora bila je kritizirana od strane teoretičara kao što su Pitts (2000, 2001), Goldson (2000, 2002) i Jones (2001). Naročito je Jones tvrdio da su ti faktori utemeljeni na selektivnom čitanju istraživanja i da su faktori koji su u istraživanju identificirani kao faktori povezani s delinkvencijom u biti pretvoreni u uzročne faktore. Jones (2001) je također kritizirao identifikaciju tih «uzročnih» faktora zbog njihovog fokusa na pojedine faktore kao što su roditeljski nadzor, što je služilo da se odbaci važna veza između strukturalnih faktora kao što su siromaštvo i maloljetnički kriminal. On tvrdi kako je to poslužilo patologizaciji maloljetnih prijestupnika i njihovih roditelja, pritom ignorirajući važnu ulogu koju su širi strukturalni, društveni i ekonomski problemi, kao što su nejednakost i deprivacija, igrali u formiranju maloljetničkog kriminala.

U središtu pristupa Novih laburista rješavanju problema maloljetničkog kriminala bilo je uvođenje međuinstitucionalnih timova za maloljetne prijestupnike koji će rješavati višestruke probleme iz kojih proizlazi maloljetnički kriminal (YOT, poglavlje 39 CDA)⁶. Novoformirani YOT-ovi imali su statutom predviđenu obavezu da djeluju s ciljem

prevencije delinkvencije (Poglavlje 37, CDA 1998) i sastojali su se od predstavnika policije, zdravstvenih službi, obrazovanih službi, službi za uvjetne osude i socijalnih službi. Ti su timovi trebali biti formirani na lokalnoj razini, pod nadzorom Odbora za maloljetničko pravosuđe (YJB)⁷ koji su trebali davati nacionalno strateško usmjerenje novom sustavu pravosuđa za maloljetnike. Svaki YOT trebao je predavati YJB-u godišnji plan rada s maloljetnicima (poglavlje 40 CDA 1998) da bi opisali način na koji ispunjavaju ciljeve koje je postavio YJB i bili bi financijski kažnjeni u slučaju neuspjeha. Pored toga, uvedene su i nove ovlasti koje su pospješivale intervenciju u živote maloljetnika. Ta je intervencija postala sada ranija i rigoroznija.

U borbi protiv maloljetničkog kriminala, vlada je identificirala neke nacionalne prioritete koji su bili utemeljeni na otkrićima izvještaja Nadzorne komisije («Propuštena mladost», 1996). To je izvješće u posljednje vrijeme kritizirano zbog metodoloških pogrešaka i političke motivacije (Jones 2001). Te su nacionalne prioritete trebali ispunjavati YOT-ovi pod nacionalnim strateškim usmjerenjem Odbora za maloljetničko pravosuđe. Te sam prioritete naveo u nastavku teksta i povezo ih s nekim specifičnim mjerama putem kojih su se trebali implementirati.

Brzo izvršenje pravde koje osigurava da svi predmeti vezani uz mlade koji su prekršili zakon budu riješeni bez odlaganja

Kako bi to ispunila, vlada je obećala da će skratiti rokove procesuiranja maloljetnih delinkvenata na sudovima. To je trebalo biti ostvareno uz pomoć YOT službenika prisutnih na svim sudovima za maloljetnike s ciljem pomaganja sudovima (praksa koja je bila česta u «starom pravosudnom sustavu za maloljetnike»), bolje povezanosti sa sudovima putem skupina korisnika maloljetničkih sudova, i kraćih rokova za dovršavanje izvještaja za sud od strane YOT-ova. To je nadopunjeno pilot programom sudova za maloljetnike u kasnim večernjim satima i standardnom praksom identifikacije i brzog praćenja «upornih» maloljetnih delinkvenata na sudovima.

Premda postoje očite prednosti «ubrzavanja» sudskih procesa za maloljetnike, komentatori su izrazili zabrinutost da bi to moglo imati negativan učinak na kvalitetu procjena YOT službenika, s obzirom da moraju raditi u sve kraćim rokovima. Drugi problem uočio je Jones (2001) koji je tvrdio

6 Bio je to dio šireg nastojanja vlade da ostvari «ujedinjenu» vladu i «ujedinjeni» pristup promišljanju i praksi u javnim službama.

7 Bailey i Williams (2000) identificirali su poteškoće koje je stvorilo formiranje međuinstitucionalnih YOT-ova. Jedan od problema koji su identificirali odnosi se na razliku organizacijske i profesionalne kulture djelatnika različitih agencija (s različitim filozofijama) i tenzije koje je to stvorilo.

da je izvještaj Nadzorne komisije «Propuštena mladost» (1996) pogrešno protumačio kompleksnu dinamiku, što je dovelo do kašnjenja u maloljetničkom pravosuđu, i pogrešno je identificirao kašnjenje u sastavljanju sudskih izvještaja odstrane timova za maloljetnike kao jedan od glavnih razloga kašnjenja (radi daljnjih informacija vidi Jones 2000).

Suočavanje maloljetnih prijestupnika s posljedicama njihovih prijestupa za njih same, njihove obitelji, njihove žrtve i njihovu zajednicu

Ovo se odražavalo kroz implementaciju niza novih mjera kao što su Zakon o planu djelovanja, Zakon o reparaciji, Zakon o izdvajanju i obuci, kao i cilj inkorporacije restorativnih procesa u većinu mjera do 2005. Sve je to u osnovi usmjereno ka tome da se prijestupnike suoči s posljedicama njihovih akcija na brz i rigorozan način.

Kazna proporcionalna ozbiljnosti i ustrajnosti prijestupa

Cilj ovog bio je da kazna odražava zločin. Takva procedura dobila je kritike vezane uz povećan broj izdvajanja iz obitelji za manje ozbiljne zločine i ograničenje na samo jednu Posljednju opomenu za bilo koje razdoblje od 2 godine. To je u praksi povećalo broj djece na sudovima zbog manjih prijestupa, i dovelo do kazni za koje bi se moglo reći da nisu u skladu s ozbiljnošću prijestupa.

Izražena je i zabrinutost da će neke od preventivnih mjera, kao što su lokalni policijski sat za djecu i Zakon o sigurnosti djece, proširiti represivnu mrežu socijalne kontrole, kažnjavajući mlade ljude (kroz upotrebu termina «zaštita») za «neprirođnost» i percipirane «izgrede» na način koji nije proporcionalan ozbiljnosti njihovih akcija.

Poticanje odšteta žrtvama od strane maloljetnih prijestupnika

To se trebalo ostvariti uvođenjem Zakona o reparaciji (članak 67 CDA 1998) na način da maloljetni prijestupnik nadoknadi štetu za svoj prijestup. To se može učiniti izravno u odnosu na žrtvu, kroz izvršavanje poslova kojima bi maloljetni prijestupnici učinili naknadu, ili na pomirbenom susretu, gdje bi se maloljetni prijestupnik suočio sa žrtvom licem u lice kako bi se ispričao. Reparacija – odšteta – može biti i indirektna, u vidu «vraćanja duga zajednici», gdje maloljetni prijestupnik vrši neplaćeni društveno koristan rad.

Ovo se oslanja na filozofiju restorativnog pravosuđa (Brauthwaite, 1989), koje se zasniva na principima stida, krivnje i reintegracije. Iako su mnogi

YOT-ovi razvili inovativne planove reparacije, koji su se pokazali uspješnima u pomaganju maloljetnim prijestupnicima da se iskupe zbog svojeg prijestupa, postoji stav koji ukazuje na to da, iako su maloljetni prijestupnici nesumnjivo «posramljeni» i «okrivljeni», još je dug put do njihove uspješne reintegracije. Razlog tome je dominacija pristupa okrivljavanja i kažnjavanja u retributivnom pravosudnom sustavu Engleske i Walesa, i socijalno isključen i strukturalno zaknut položaj u kojem se nalaze mnogi maloljetni prijestupnici. Williams (2000) tvrdi da, iako «pomodna», retorika oko restoracijskog pravosuđa u novom pravosuđu za maloljetnike «ne nudi pravu mogućnost da se istinski restoracijsko pravosuđe uvede u Engleskoj i Walesu».

Poticanje odgovornosti roditelja

Ovo je bio središnji dio plana Novih laburista i odražava gledište da je «najvažniji faktor u objašnjenju kriminaliteta kvaliteta obiteljskog života mlade osobe, uključivši roditeljski nadzor» (Home Office, 1997:5) Središnji propis koji je trebao potaknuti odgovornost roditelja bilo je uvođenje Zakona o roditeljstvu kojeg su svi sudovi dužni uzeti u obzir u radu s maloljetnim prijestupnicima. Nalog o roditeljstvu mogao se izdati roditeljima maloljetnih prijestupnika, i putem njega od njih bi se tražilo da prisustvuju roditeljskim tečajevima kojima bi unaprijedili svoje roditeljske vještine, što bi opet poboljšalo njihovu kontrolu nad svojom djecom. Ovo je bilo kritizirano jer spaja jezik zastrašivanja s jezikom osnaživanja, predstavljajući se kao represivni sudski nalog s ciljem kazne, i posljedicama za neposluš, ali i kao metoda poticanja i pomaganja roditeljima u ispunjenju njihovih roditeljskih obveza.

U vezi Zakona o roditeljstvu pojavilo se nekoliko problematičnih pitanja. Prije svega, roditelji su korisni u radu s djecom, štoviše, timovi za maloljetnike kroz povijest su imali vrlo usku suradnju s roditeljima na dobrovoljnoj osnovi s ciljem promjene ponašanja njihove djece. Problem je u tome što ovaj represivniji pristup može pokvariti tu vezu. Također je problem u tome što «kriminalizacija» roditelja maloljetnih prijestupnika može dovesti do toga da veći broj djece bude po članku 20 Zakona o djeci (1980) smješten u stambene zajednice zbog straha roditelja da će oni biti kažnjeni zbog ponašanja svoje djece. Ironično je i to da su jedna od najvećih grupa maloljetnih prijestupnika u populaciji djeca o kojoj brine država, koja u mnogo slučajeva sama snosi roditeljsku odgovornost.

Pomoć maloljetnim prijestupnicima da riješe probleme povezane s njihovim prijestupom i da razviju osjećaj osobne odgovornosti

To se trebalo ostvariti kroz više mjera, međutim ja ću se ovdje fokusirati na ukidanje Doli Incapax, prema kojem su djeca mlada od 14 godina bila manje moralno odgovorna za svoja djela od odraslih. Ukidanje toga putem Krivičnog i prekršajnog zakona usredotočilo se na ukidanje pretpostavke da djeca mlada od 14 godina nisu krivično odgovorna. To je u praksi dovelo do spuštanja dobi kriminalne odgovornosti s 14 na 10 godina (niže od većine europskih zemalja) i učinilo mladu djecu odgovornijom za svoja djela unutar krivično pravnog sustava. Vlada je utemeljila tu promjenu na predstavljanju Doli Incapax kao «arhaičnog propisa» koji «se protiviti zdravom razumu», te mu je zbog toga očajnički potreba reforma (Home Office, 1997).

Ovaj fokus na «pomaganje» djeci da preuzmu odgovornost za svoj prijestup kritizirali su mnogi komentatori. Bandalli (2000) kritizira taj pristup zbog «erodiranja posebnog statusa djetinjstva» i identificira ga kao «pokazatelj značajne promjene u stavu prema djeci koja čine prijestup», te zbog mješavine jezika protekcije i represije u «responsibilizaciju» djece (Bandalli, 2000, 81-82). Ona tvrdi:

«Ukidanje pretpostavke doli incapax, zajedno s protivljenjem podizanju dobi krivične odgovornosti, uklanjanjem posebnih oblika zaštite djece i stavljanjem prioriteta na djetetovu odgovornost su simbolični za ograničenu sposobnost države da shvati djecu, prirodu djetinjstva, ili pravog značenja odgovarajuće reakcije krivičnog zakona» (Bandalli 2000, 94).

RANA INTERVENCIJA

«Lako je opisati široke obrise strategije Novih laburista po pitanju pravosuđa za maloljetnike. Ona uključuje uvođenje nove, mlade populacije u maloljetničko pravosuđe putem preventivnih civilnih mjera, kojima su cilj «nepriстойnosti» koje čine mlada djeca, i neadekvatno ponašanje njihovih roditelja. Neformalizam je napušten, a zamijenile su ga ranije formalne policijske intervencije» (Pitts 2000:1)

Kao izravan rezultat fokusa na dekriminalizaciju tijekom 80-tih i do 1993. 90% dječaka i 97% djevojčica prijestupnika dobili su opomene, zbog čega su izbjegli formalno suđenje (Gelsthorpe i Morris 1999: 210). Ovakav način opominjanja profesionalni, akademski i vladini krugovi smatrali su uspješnim. Mnogi lokalni planovi bili su identificirani kao dokaz «dobre prakse», što je rezultiralo time da je Home Office aktivno promovirao korište-

nje opomena da bi se izbjeglo da mladi ljudi budu formalno procesuirani (Home Office, 1985, 1991). Korištenje opomena učinkovito je, brzo i ekonomično skrenulo mlade ljude iz procesuiranja unutar krivično pravnog sustava. Ukratko, postojala je autoritativna podrška argumentu da je strategija skretanja «učinkoviti način prevencije ponovnog prijestupa mladih ljudi» (Reid 1997: 4) i da je ona isplativa (Goldson 2000, Jones 2001).

Novi laburisti sa svojim fokusom na ranoj intervenciji i filozofiji «zatiranja kriminala u začetku» učinili su ranu intervenciju, putem krivično-pravnog sustava, središnjom za «novo maloljetničko pravosuđe.» Oni su odbacili prijašnje razmišljanje kako će širenje mreže socijalne kontrole putem rane intervencije povećati broj maloljetnih prijestupnika koji su usisani u krivično pravni sustav na jednoj strani, i povećati broj mladih ljudi koji odlaze u institucije na drugoj (Cohen, 1985). Kako bi pospješili novu «mantru» ranog intervencionizma, Novi laburisti uveli su niz novih mjera putem Krivičnog i prekršajnog zakona.

Prvo ću razmotriti «preventivne» mjere o kojima Pitts (2000) govori u početnom citatu ovog poglavlja. Početna točka za ovu analizu je ukidanje Doli Incapax, o kojem smo već govorili, a koje je smanjilo dob krivične odgovornosti na 10 godina, i time pospješilo raniji ulazak djece u formalno okruženje krivično-pravnog sustava. Za djecu mladu od 10 godina, Krivični i prekršajni zakon uveo je Zakon o sigurnosti djece (članak 11-13 CDA 1998), koji se može upotrijebiti u vezi djece za koju se smatra da bi mogla biti počiniti prijestup ili ono što se eufemistički naziva «antisocijalno ponašanje». To je promovirano kao nešto što će «omogućiti sudovima da zaštiti djecu ispod 10 godina koja su u opasnosti da budu uključena u kriminal, ili koja su se počela ponašati na antisocijalan ili kriminalan način, tako što će donijeti sudski nalog» (Home Office 1997:5). Vlada je to utemeljila na procjeni da «Djeci mladoj od 10 godina treba pomoć u promjeni lošeg ponašanja isto kao i starijoj djeci» (Home Office, 1997:18)

Umjesto da to ostvari putem agencija za socijalnu skrb, Novi laburisti doveli su djecu mladu od 10 godina u arenu sudova i u formalne procese krivično-pravnog sustava. Zakon o antisocijalnom ponašanju (ASBO) (članak 1, CDA 1998) donesen je i stavljen na raspolaganje za djecu stariju od 10 godina koja su iskazivala «antisocijalno ponašanje», i iako se oslanja samo na civilne standarde dokaza (Drakeford i McCarthy 2000:101), kršenje ASBO-a bilo bi krivični prekršaj kažnjiv s 2 godine zatvora. Donesena su i pravila o lokalnim policijskim satima za djecu (članak 14 i 15 CDA 1998) koja su omogućila da se djeci bez nadzora odraslih zabrani

pristup na određena javna mjesta između 8 navečer i 6 ujutro. Bile bi to privremene zabrane koje bi se primijenile na cjelokupnu dječju populaciju određenog područja.

U radu «Više nema isprika: rješavanje maloljetničkog zločina» (1997) vlada je tvrdila da sustav ponovljenih opomena ne funkcionira. Međutim, bilo je očito da opomene funkcioniraju za 87% (Home Office 1992) mladih ljudi koji nisu recidivirali. Problem je možda bio u tome što opomene nisu funkcionirale za sliku koju su Novi laburisti gradili o sebi – «oštri prema zločinu» - u pokušaju da steknu naklonost glasača iz srednje klase koji su bili sve skloniji kaznama (Pitts 2000). Tako su, usprkos dokazane učinkovitosti opomena, Novi laburisti ukinuli opominjanje i umjesto toga promovirali ranu intervenciju u obliku Ukora i Posljednjih upozorenja kao kamen temeljac svojeg pristupa. Oni su tvrdili da je obično opominjanje maloljetnih prijestupnika gubitak prilike da se putem rane intervencije mlade ljude okrene od zločina. Tako su aktivno promovirali uključivanje intervencija kao što je Posljednje upozorenje da bi «iskorijenili zločin u začetku» i riješili uzroke zbog kojih mladi čine prijestupe.

Uvođenje Posljednjeg upozorenja i Ukora bilo je kritizirano kao i činjenica da je odluka o tome hoće li se prijestup procesuirati ili će se dati posljednja opomena ili ukor prepuštena isključivo policiji. Mnogi regionalni planovi opominjanja koji su razvijeni tijekom 80-tih uključivali su zajednički rad više službi, među ostalim predstavnika zdravstvenih, obrazovnih i socijalnih službi te policije, pri donošenju odluke o tome treba li dati opomenu ili procesuirati⁸. To je pluraliziralo proces donošenja odluke, i služilo kao osiguranje kritičnog trenutka kada mladi ljudi ulaze u krivično pravni sustav (Goldson, 2000). Ironično je to što su promjene nastale Krivično pravnim zakonom, koji je fokusiran na međuinstitucionalno djelovanje, stavile odluku o davanju Posljednjeg upozorenja u ruke policije, i time proces donošenja odluke učinili u značajno manjoj mjeri međuinstitucionalnim. U mnogim situacijama to je dovelo do skupe prakse u kojoj policija šalje slučajeve na procesuiranje na maloljetnički sud, da bi to bilo spriječeno od strane tima za maloljetne prijestupnike u suradnji s Kraljevskim tužilaštvom, te da bi slučajevi bili vraćeni policiji na daljnje razmatranje i Posljednje upozorenje.

Ograničenje prema kojem mlada osoba može dobiti samo jedno posljednje upozorenje u bilo kojem dvogodišnjem razdoblju dovelo je do toga da se veliki broj mladih pojavio pred sudovima zbog

relativno malih prijestupa. To je rizik koji nosi prošireni kapacitet strategija rane intervencije unutar krivično pravnog sustava. U «starom» sustavu ti bi mladi ljudi bili opomenuti. Zbog toga se postavlja i pitanje uskladenosti, jer mladi se pojavljuju na sudovima zbog minornih prijestupa zbog kojih bi i odrasli vjerojatno dobili samo opomenu, i tada se prema njima postupa oštrije. To je dovelo do povećanja troškova i pritiska na sudstvo za maloljetnike, jer sudovi su prisiljeni da rješavaju niz manjih prijestupa, s kojima se učinkovitije i ekonomičnije moglo izaći na kraj putem strategije skretanja.

Ovaj pristup nadalje je kritiziran zbog vladine direktive da bi mlada osoba, ukoliko se pojavi na sudu unutar 2 godine od Posljednjeg upozorenja trebala dobiti «veliku kaznu» i da bi se uvjetni otpust smio upotrijebiti samo u iznimnim situacijama. Tvrdi se da to dovodi do situacije u kojoj mladi ljudi bivaju nepotrebno uvučeni dublje u krivično pravni sustav i na kraju bivaju nepotrebno strogo kažnjeni. To još više zabrinjava zbog činjenice da, ukoliko je mlada osoba već bila izložena intervenciji (postupanje u skladu s Intervencijom posljednjeg upozorenja može se utvrditi na sudu), to može dovesti do teže kazne. To će naposljetku povećati protok mladih unutar krivično pravnog sustava prema institucionalizaciji (Goldson, 2000).

Takoder zabrinjava to što će te mjere rane intervencije, a naročito preventivne mjere opisane na početku ovog poglavlja, biti neproporcionalno često korištene protiv djece radničke klase i etničkih manjina u zajednicama koje su u strukturalno nepovoljnijem položaju (vidi Jones 2001 i Goldson 2000). Ta će djeca biti u nepovoljnijem položaju zbog svoje strukturalne lokacije u socioekonomskoj hijerarhiji društva i kao takva su «deprivirana» i «rizična». Međutim, kako navodi Cohen (1985) u jeziku krivično pravne reakcije i rehabilitacijskih diskusija o problematičnoj djeci često se gubi granica između «depriviranih» (izloženih riziku) i «depraviranih» (koji predstavljaju rizik). Vjerojatno bi učinkovitiji način reduciranja rizika koji ta djeca predstavljaju, kao i brojnih rizika kojima su izložena, bio da se službe socijalne skrbi bolje opreme za ispunjavanje svoje statutarne obveze prema Zakonu o djeci iz 1989. po kojem trebaju promovirati dobrobit djece. To bi spriječilo daljnju stigmatizaciju i prijevremeno guranje mladih u krivično pravni sustav. Kao što kaže Clarkson (1995),

«Krivični procesi kao što su lišavanje slobode, pritvor i ispitivanje vrlo su intruzivni i sami po sebi uključuju stigm i poniženje. S obzirom na to, krivični zakon ne bi se smio koristiti za kontrolu ponašanja koje se može učinkovito

8 Zaista, koncept međuinstitucionalnih YOT-ova utemeljen je na tom modelu.

regulirati drugim područjima prava... U svim društvima koja cijene slobode, krivični zakon trebao bi se primjenjivati samo u krajnjim slučajevima socijalne kontrole, kad je to apsolutno nužno» (Clarkeson, 1995, u Bandalli, 2000).

Zaista, vidljivo je ono što tvrdi Bandalli (2000:92) «promjene politike u 90-tim sve više selekcioniraju djecu kao prikladne mete stigmatizirajućih intervencija krivičnog zakona u sve ranijoj dobi.» Problem je u tome što će sa širenjem mrežnih učinaka rane intervencije, putem formalne arene krivično pravnog sustava, sve veći broj mladih ljudi biti stigmatiziran, što će utjecati na njihove mogućnosti u životu. Kao što kaže Kraljevsko tužilaštvo, «Stigma osude može nepopravljivo narušiti budućnost mladih punoljetnika» (CPS, 1988, para.8, iii) Problem je i u tome što će veći broj mladih ljudi koji ranije ulaze u sustav putem domino efekta ubrzati kretanje mladih prijestupnika kroz stupnjeve kazne, što će na kraju dovesti do povećanja pritoka mladih u zatvorene institucije. O tom ču problemu sada reći nešto više.

ZAKON O IZDVAJANJU I OBUCI: PORAST INSTITUCIONALIZACIJE

«Onoliko koliko istraživanja u društvenim znanostima ikada mogu nešto «dokazati», dokazala su da je zatvaranje djece i mladih u pokušaju promjene njihovog delinkventnog ponašanja bio skup neuspjeh... sve veći broj istraživanja dokazuje tendenciju tih institucija da povećaju stopu recidivizma svojih štićenika, da probude nasilje u ljudima koji prije nisu bili nasilni, da učine svoje štićenike nezapošljivima, da unište obiteljske veze i da stvore veći rizik za potencijalno viktimizirano građanstvo.» (Pitts, 1990:8)

Krivični i prekršajni zakon uveo je Zakon o izdvajanju i obuci, koji je nadomjestio Zakon o sigurnosnoj obuci koji je bio raspoloživ za djecu od 12-14 godina, te izdvajanje u institucije za maloljetne prijestupnike, što je postojalo za djecu od 15 do 17 godina. Krivični i prekršajni zakon zamijenio je te kazne jedinstvenom kaznom izdvajanja i obuke (DTO) čija je najmanja dužina trajanja bila 4 mjeseca, a najveća 2 godine. DTO je stavljen na raspolaganje sucima na Sudu za maloljetnike i proširio im je mogućnosti izricanja kazni, omogućivši im da osude djecu na 2 godine u instituciji. Uvođenje DTO također je spustilo kriterije za izricanje institucionalne kazne djeci od 12-14 godina, i omogućilo tajniku za domove da upotrebu institucionalizacije spusti na djecu od samo 10 godina. U prvih 6 mjeseci nakon uvođenja Zakona o izdvajanju, izricanje institucionalnih kazni za djecu poraslo je za 14% (NACRO: srpanj 2000).

Kad je uveden Zakon o izdvajanju i obuci, Odbor za maloljetničko pravosuđe naglašavalo je element «obuke». Mladi ljudi proveli bi polovinu kazne u instituciji, gdje bi dobivali «obuku», a zatim bi bili «premješteni» u zajednicu gdje bi ih do kraja kazne nadzirao tim za maloljetne prijestupnike. Odbor je opisao DTO kao «bolju kaznu za mlade» (YJB 2001:1) Prikazivanje institucionalizacije djece na ovaj način izgledalo je gotovo kao da vlada vraća djeci pravo na institucionalizaciju, što bi im putem «obuke» omogućilo da ispune svoje potencijale kao građani i «pomoglo» im da izbjegnu razvoj kriminalne karijere. Međutim, nema dokaza da gruba se stvarnost institucije ili njezini brutalizirajući i stigmatizirajući učinci značajno promijenila od uvođenja Zakona o izdvajanju i obuci.

Središnji element Zakona o izdvajanju i obuci bila je promocija «konstruktivnih režima» za mlade u institucijama. Međutim, iako bi bilo nelogično prigovarati mogućnosti poboljšanja režima u institucijama za maloljetne prijestupnike, djecu ipak zatvaraju u istim institucijama. Postoje dokazi da se u većini njih malo toga promijenilo, osim broja djece osuđene na institucionalnu kaznu, koji je značajno porastao. Nedavni izvještaj sastavljen nakon inspekcije Institucije za maloljetne prijestupnike u Brinsfordu (YOI) identificirao je «razinu zanemarivanja i nedostatka razumijevanja za mlade koja je zapanjujuća» (HMIP 2001:1) Glavni inspektor za zatvore bio je tako «zapanjen» po pitanju uvjeta u kojima su djeca u Brinsfordu živjela da je izrazio duboku zabrinutost po pitanju sigurnosti djece i zapitao se ne bi li se procedure za zaštitu djece trebale primijeniti u situaciji gdje su «uvjeti u instituciji sami po sebi ugrožavajući» (HMIP, 2001).

Howardov savez za penalnu reformu nedavno je izdao publikaciju (Howard League 2002) koja je istakla otkrića izvještaja kojeg je sastavio Glavni inspektor za zatvore o Instituciji za maloljetne prijestupnike Onley. Onley je tamo identificiran kao «opasna, slabo opskrbljena institucija u kojoj se djeca rutinski izlažu riziku». Istaknuto je osoblje koje ne razumije osnovne elemente zaštite djece, režim kojem nedostaje «robustna, koherentna i integrirana strategija o ranjivosti» i instituciju s visokom razinom zastrašivanja i pretjeranom upotrebom kontrole i ograničavanja. Howardov savez nadalje identificira 309 situacija u kojima je osoblje Onleya upotrijebilo silu na djeci, i 661 situaciju u kojoj su djeca izdvojena u nesigurnim uvjetima. Pojavio se i značajan broj optužbi protiv osoblja koje su nedovoljno istražene. Utvrđeno je da bi «Takva praksa bila neprihvatljiva, ako ne i nezakonita, u bilo kojem drugom okruženju» (Howard League 2002).

Ovo pitanje zaštite djece i rizik kojem su izložena djeca u institucijama trajni su problemi, koji učinkovito ilustriraju činjenicu da, iako djeca predstavljaju rizik (u slučaju recidivizma), i ona su sama izložena riziku. To je tenzija koja se oduvijek nalazila u srcu maloljetničkog pravosuđa i tenzija koja je, čini se, još više zakomplicirana Krivično pravnim zakonom i zbunjujućom retorikom Novih laburista, koja je još više pomutila pitanja vezana uz prava i odgovornosti djece. Pitanje zaštite djece i mladih ljudi s problemima usredotočeno je na Zakon o djeci iz 1989. koji pokušava osigurati da dobrobit djece bude primarna, a koji se ne primjenjuje u institucijama u kojima se nalaze djeca. Tako djeca u zaa-zatvorenici nemaju istu zaštitu i prava koja imaju jednici, pa iz toga proizlazi da im je njihov status djece uskraćen.

Ta situacija ostavlja jednu izuzetno ranjivu skupinu djece izvan normalnih okvira procedura za zaštitu djece i izlaže ih riziku. Djeca u zatvorima primarno pripadaju radničkoj klasi, siromašna su, te u velikoj mjeri određena rasom i spolom. Mnogi od njih imali su cijeli niz poteškoća, s tim da je oko 50% njih u nekom trenutku bilo u skrbi lokalnih vlasti. Značajan dio populacije institucija za djecu ima probleme s mentalnim zdravljem, a zatvaranje često naglašava te poteškoće, jer djeca su smještena daleko od doma, izolirana od lokalne zajednice i smještena u neprijateljsko okruženje gdje je učestalo zastrašivanje i institucionalno zlostavljanje. Odbor za maloljetničko pravosuđe izjavilo je da im je bio cilj da sve mlade ljude u institucijama smjeste unutar 50 milja od njihovog doma. Međutim, zbog pritiska na sustav koji je izravna posljedica sve veće populacije djece u institucijama, to je bilo neizvedivo, i mlade ljude smještaju na veće udaljenosti od doma. Tim se problemom nedavno počeo baviti Howardov savez, koji je odaslao zakonski izazov poziciji vlade da se Zakon o djeci iz 1989 ne primjenjuje na djecu u institucijama za maloljetne prijestupnike i to je trenutno u procesu razmatranja u sustavu pravosuđa.⁹

Drakeford i Butler (2001) identificirali su 2 elementa javnog mišljenja vezanog uz upotrebu institucionalnih kazni za djecu – prvo, da je zatvaranje rezervirano samo za one s kojima se ne može izaći na kraj na bilo koji drugi način, i drugo, da svatko ubire posljedice svojeg izbora u životnom stilu. Međutim, obje ove tvrdnje su pogrešne koncepcije. Vezano uz pogrešnu koncepciju da je za-

tvaranje rezervirano samo za djecu s kojima se drukčije ne može izaći na kraj – Odbor za maloljetničko pravosuđe u svojoj je izjavi za tisak priznalo da

«Iako su mnoge institucionalne kazne izrečene za relativno ozbiljne prijestupe, značajan broj njih nije bio neizbježan zbog prirode samog prijestupa» (Odbor za maloljetničko pravosuđe: izjava za tisak 2000).

To dokazuje činjenicu da je institucionalizacija za djecu sve češće izricana za manje ozbiljne prijestupe i prijestupe na koje se moglo reagirati putem tretmana unutar zajednice, koji je identificiran kao učinkovitiji za redukciju rizika od recidivizma (McGuire i Priestley, 1995). I tako, čini se da nacionalni prioritet YJB-a o tome da kazna mora biti proporcionalna prijestupu nije ispunjen kroz Zakon o izdvajanju i obuci. Što se tiče stava da je zatvaranje posljedica životnog izbora djece, problem je u tome što velika većina zatvorene djece potječe iz skupina unutar društva koje su strukturalno u nepovoljnijem položaju, i da su njihovi prijestupi povezani s visokim stupnjem ograničenja njihovih životnih šansi i životnih izbora, što je posljedica njihovog strukturalno nepovoljnijeg i socijalno isključenog položaja u društvu.

Williams je 2000. tvrdio da laburistička vlada ne pokazuje znakove zaustavljanja «začarane spirale zatvaranja» (Williams 2000:176) koja je počela za vrijeme konzervativne vlade koja je implementirala Zakon o krivičnom pravu i javnom redu iz 1994. Štoviše, čini se da je pod Novim laburistima zatvaranje djece izmaklo kontroli i nema indikacije usporavanja tog porasta (NACRO je identificirao porast zatvaranja za mlade od 64% između 1993. i 1999., s 5,081 na 8,343). NACRO (2000) je gledao na uvođenje Zakona o izdvajanju i obuci kao na glavni razlog povećanja institucionalizacije djece. Tvrdi da je uvedene Zakona o izdvajanju i obuci:

«pogoršalo situaciju koja je već bila uznemirujuća. To je djelomično rezultat činjenice da su kriteriji za zatvaranje djece od 12-14 godina smanjeni, što je posljedica novog zakona. Osim toga, iako je svako poboljšanje režima dobrodošlo, ovo povećanje možda odražava i činjenicu da su suci skloniji koristiti novi zakon jer je on predstavljen kao konstruktivnija intervencija s naglaskom na edukaciju, obuku i konfrontaciju s prijestupničkim ponašanjem» (NACRO: srpanj 2000).

9 U prosincu 2002., presuda na Visokom sudu koju je donio sudac Mumby razjasnila je stanje vezano uz zaštitu djece u institucijama. On je ustvrdio da Ured za domove nije u pravu kada kaže da se Zakon o djeci ne primjenjuje na mlade u domovima, i da se Zakon primjenjuje i na njih. Na ovaj je način u biti stavljen van funkcije Zakon o odsluženju kazne (PSO 4950) koji kaže da se Zakon o djeci ne primjenjuje na zatvorenike mlade od 18 godina. Međutim, iako je to veliki korak, Howardov savez istaknuo je nakon presude da cijeli problem još nije u potpunosti riješen. Sadašnja situacija je takva da, dok određene socijalne službe snose odgovornost za djecu u institucijama prema Zakonu o djeci, službe u institucijama koje «skrbe» o njima još nemaju takvu odgovornost.

MALOLJETNIČKI KRIMINAL U 90-tima: MORALNA PANIKA, JAVNOST SKLONA KAŽNJAVANJU I POLITIČKA EKSPEDITIVNOST

«Visoko emotivna javna debata o «djeci prijestupnicima» koja se odvijala tijekom 90-tih radikalno je izmijenila način shvaćanja i reagiranja na zločin koji vrše mladi» (Anderson 1997:75).

Veći dio istraživanja na kojima se temelji Krivični i prekršajni zakon odvijao se tijekom razdoblja «visoko emotivne debate» o maloljetničkom zločinu tijekom 90-tih, o kojoj govori Anderson. Krivični i prekršajni zakon nije se razvio u političkom i kulturnom vakuumu, i zato njegov sadržaj treba shvatiti unutar konteksta u kojem je nastao. U ovom poglavlju ja ću to pokušati učiniti istražujući ahistorijsku amneziju i moralnu paniku koja je karakterizirala rasprave o maloljetničkom zločinu tijekom 90-tih, i politički ekspeditivnu reakciju na tu paniku od strane Novih laburista.

1994., Geoffrey Pearson tvrdio je da postoji beskorisna historijska amnezija koja karakterizira pitanje mladih i kriminala i da «Kultura i kriminal mladih bivaju prikazani kao sve veća drskost koja uvijek poprima nove oblike» (Pearson, 1994: 1168). Međutim, mjera kontinuiteta također se može identificirati u «novim oblicima» o kojima govori Pearson, jer zabrinutost po pitanju maloljetničkog zločina i delinkvencije nije nova, budući da je to tijekom povijesti stalno bio izvor javne zabrinutosti i zgražanja. Iako se jezik možda promijenio, u sadržaju javnih rasprava o mladima i zločinu također postoji kontinuitet, kroz koji je vidljivo da se mladih i njihovih kriminalnih aktivnosti posljednja tri stoljeća javnost boji, prezire i sažalijeva (Pearson 1983). Djeca s problemima zauzimaju čudnu, kontradiktornu poziciju u društvu u kojem ih demoniziraju kao prijetnju (Eekalaar i dr., 1982, Morris i Giller, 1987) i «izvor rizika», a u isto vrijeme percipiraju ih kao one kojima je potrebna zaštita jer su ranjivi i «izloženi riziku».

I tako su, usprkos povijesnim, kulturnim i društvenim promjenama kroz razna razdoblja, mladi ljudi i njihova povezanost sa zločinom, ili onim što se historijski naziva «problematičnim» ili «antisocijalnim» aktivnostima, imali središnji društveni i politički značaj (Clarke 1975). Tijekom 90-tih, diskusije vezane uz mlade i zločin bile su karakterizirane naročito politiziranom moralnom panikom orijentiranom prema kažnjavanju, koja se varljivo oslanjala na zlatno doba kad su djeca bila djeca, i kad su čvrsta moralna disciplina, obiteljske vrijednosti i društvena stabilnost služili kao zaštita od

maloljetničke delinkvencije i neprihvatljivog ponašanja. Pearson tvrdi da je taj koncept zlatnog doba beskoristan i da je prepun problema jer se oslanja na vrijeme koje nikada nije postojalo – mitsko razdoblje.

Kao što je ranije istaknuto, maloljetničko pravosuđe se prije promjena implementiranih Krivičnim i prekršajnim zakonom iz 1998. oslanjalo na filozofije skretanja, dekriminalizacije i neinstitucionalizacije, za koje se činilo da pokazuju uspjeh u profesionalnom smislu (Goldson, 2000, Pitts, 2000). Međutim, te filozofije i profesionalna praksa koja proizlazi iz njih nisu imale čvrst položaj, zbog važnosti koji maloljetnički zločin igra za glasače na izborima, i kao pitanje od središnje društvene važnosti.

Struja se u Engleskoj i Walesu počela okretati protiv tih principa s donošenjem Zakona o krivičnom pravu i javnom redu. Tijekom toga razdoblja, neki visoko profilirani slučajevi iskorišteni su u kulturnom i političkom smislu, što je dovelo do povećanja medijske moralne panike i zgražanja javnosti po pitanju mladih i zločina. U srži toga bilo je prikazivanje mladih i zločina kao velike prijetnje društvenom redu i samom ustrojstvu društva. Moralna panika fokusirala se na vrlo upečatljive slučajeve kao što su ubojstvo Jamesa Bulgera 1991. od strane dvoje djece, i drugi slučajevi koje su mediji iskoristili na senzacionalistički način. Uspješno su izbjegli ograničenja u imenovanju maloljetnih prijestupnika nazivajući ih životinjskim nadimcima kao što su «dječak štakor» ili «dječak pauk». To je služilo dehumanizaciji djece-prijestupnika, prikazujući ih kao «divlje», izvan društvenih zakona i kao prijetnju društvenoj koheziji. Ova terminologija odražava se u jeziku Novih laburista, koji djecu-prijestupnike nazivaju «drugima», «štetočinama» i «zločestim malim maloljetnicima» s kojima nešto treba poduzeti (Političar na visokoj poziciji, citiran u Goldson, 1997:130-1). To je služilo podjarivanju moralne panike i osiguralo da javno mišljenje vezano uz maloljetnički kriminal ogrubi. To je i učinkovito repolitiziralo debatu o maloljetničkom kriminalu i postavilo scenu za radikalnu promjenu sustava koji se bavi tim problemom.

Vlada Novih laburista iskoristila je tu «moralnu paniku» pokrenuvši reformu maloljetničkog pravosuđa kao središnju točku njihovog «saveza» s izbornim tijelom. Neki komentatori poput Pittsa (2000) tvrdili su da je novolaburistički politički ekspeditivan pristup maloljetničkom kriminalu «pregazio» kompleksnosti i realitete maloljetničkog zločina i reakcija maloljetničkog pravosuđa. Oni su ponudili rješenja koja su više podilazila javnom mišljenju sklonom kažnjavanju nego što su poticala informiranu debatu (Goldson:2000). Definirajući

sami sebe kao «oštre sa zločinom», Novi laburisti odigrali su «kartu kriminala» na «način koji je bez presedana u povijesti» (Brownlee 1998:313). Njihove političke intervencije na području maloljetničkog pravosuđa besramno su ciljale na iskorištavanje straha od maloljetničkog zločina u izborne svrhe (Bailey i Williams, 2001).

McRobbie i Thornton (1995) tvrde da je moralna panika oko maloljetničkog kriminala poslužila točno određenoj svrsi, budući da djeluje kao oblik «ideološke kohezije» koja se temelji na «složenom jeziku nostalgije», intervenirajući u prostor javnog mišljenja uz korištenje visoko emotivne retorike koja služi razvoju moralne panike. Sve to navodi građanstvo da traži da se nešto učini, i vladu da intervenira putem zakona kojim će reagirati na zdravorazumski strah, u ovom slučaju vezan uz maloljetnički kriminal. Međutim, važno je naglasiti da se realitet maloljetničkog kriminala ne podudara s moralnom panikom po pitanju navodnog porasta u maloljetničkom kriminalu tijekom 90-tih. U stvari, NACRO je identificirao pad od 17% u «poznatom broju prijestupa» koji su počinili mladi između 1988. i 1998., s time da su manje od 25% prijestupnika bili maloljetnici (NACRO 2000). NACRO je zabilježio da je broj nasilnih zločina u maloljetničkom kriminalu opao za 2%, a kao što je već rečeno, u tom razdoblju zabilježeno je povećanje od 64% u zatvaranju mladih.

ZAKLJUČAK

U ovom radu pokušao sam ocrtati promjene u maloljetničkom pravosuđu koje je donijela implementacija Krivičnog i prekršajnog zakona u Engleskoj i Walesu. Kao što sam rekao, Krivični i prekršajni zakon nije nastao u političkom, kulturnom ili društvenom vakuumu. Međutim, nastao je u vrijeme u kojem je broj zabilježenih krivičnih djela maloljetnika opadao, a strah javnosti rastao. Novo maloljetničko pravosuđe Novolaburističke vlade Tonyja Blaira odražava ovo drugo, a ne ono prvo. Štoviše, kao što sam napisao, određeni elementi implementirane promjene indiciraju da su Novi laburisti krivi zbog podilaženja punitivnom populizmu koji je dominirao diskusijama o mladima, zločinu i kazni tijekom 90-tih. Dva elementa promjena na koja sam se fokusirao u ovom radu bili su rana intervencija i implementacija Zakona o izdavanju i obuci. Veliki problem vezan uz ova dva elementa odnosi se na potpuno napuštanje principa na kojima je bilo utemeljeno «staro» maloljetničko pravosuđe, to jest skretanje, dekriminalizacija i neinstitucionalizacija. U ovom radu pokušao sam identificirati kako su postojali autoritativni dokazi o učinkovitosti ovih principa, a u tom smislu tre-

nutni fokus na ranu intervenciju i sve češće korištenje Zakona o izdavanju i obuci indicira «zabrinjavajući nesklad između rezultata istraživanja, formiranja politike i razvoja prakse» (Goldson 2001:77)

Za veliki broj mladih ljudi, kršenje pravila, a ponekad i zakona dio je odrastanja; štoviše, istraživanje putem samoiskaza koje je proveo MORI (NACRO 2000) identificiralo je da je 50% dječaka i 35% djevojčica priznalo da je u posljednjih 12 mjeseci počinilo neki prijestup. Problem je u tome što će s porastom rane intervencije sve veći broj tih mladih ljudi biti usisan u pravosudni sustav i proživjeti njegove stigmatizirajuće učinke. Problem je i u tome što će to rezultirati povećanjem broja djece u institucijama, i da će ona u sve ranijoj dobi ulaziti u krivično pravni sustav.

Međutim, nisu sve promjene bile negativne, a u nekim područjima određene promjene «starog» maloljetničkog pravosuđa već su u velikoj mjeri zakašnjele (Williams, 2000). Postavljanje Odbora za maloljetničko pravosuđe koji nadgleda sustav maloljetničkog pravosuđa i daje smjernice na nacionalnoj razini u mnogo je aspekata bilo pozitivno. Oni su pokušali koordinirati pristup maloljetničkom kriminalu koji je u većoj mjeri utemeljen na dokazima, i unaprijedili su odgovornost službi maloljetničkog pravosuđa. Ta nacionalna koordinacija i povećana odgovornost na lokalnoj i nacionalnoj razini može poslužiti promoviranju učinkovitosti tretmana unutar zajednice mladih ljudi s problemima, i djelovati kao racionalni utjecaj na povremeno histerične reakcije na mlade ljude s problemima. Postoje indicije da Odbori za maloljetničko pravosuđe pokušavaju riješiti problem zatvaranja maloljetnih prijestupnika – npr. 2001. naložili su svim YOT-ovima da reduciraju kazne institucionalizacije. Međutim, ostaje činjenica da je uvođenje Krivičnog i prekršajnog zakona pridonijelo zabrinjavajuće visokom postotku upotrebe institucionalizacije za maloljetne prijestupnike, i kao takav, on postaje dio problema. Čini se da postoji i trajni problem s razinom do koje je promišljanje vlade «ujedinjeno» po pitanju maloljetničkog kriminala, budući da je ubrzo nakon što je objavljen cilj reduciranja institucionalizacije tajnik za domove spustio kriterije za institucionalizaciju djece od 12 do 14 godina. Na taj način, otvorena je mogućnost za porast broja sve mlade i sve ranjivije populacije u institucijama.

Druge promjene, kao što je implementacija planova za puštanje uz jamstvo, pokazale su se pozitivnima jer su omogućile koordinirani pristup puštanju uz jamstvo i nadzor za mlade kako bi se smanjio broj nepotrebnih institucionalizacija. Međutim, i taj se zadatak pokazao težim zbog sve veće političke ekspeditivnosti središnje vlasti (vidi promjene kriterija za institucionalizaciju spomenute

gore). Isto tako, iako se implementacija međuinstucionalnih YOT-ova susrela s određenim problemima (Bailey i Williams, 2000), oni su navodno unaprijedili učinkovitost maloljetničkog pravosuđa u rješavanju višestrukih problema s kojima se susreću mladi ljudi. Iako se na taj način ne uspijevaju riješiti problemi socijalne pravde vezani uz nepovoljne uvjete s kojima se mnogi mladi ljudi suočavaju zbog svojeg socijalno i ekonomski nepovoljnijeg položaja u društvu, oni su pozitivan pomak u pomaganju djeci i mladima s problemima.

Medutim, premda se čini da je bilo vrijeme za promjenu u sustavu maloljetničkog pravosuđa u Engleskoj i Walesu, neke promjene implementirane kroz Krivični i prekršajni zakon iz 1998 dovele su do toga da veći broj mladih ljudi bude uvučen u sve veći sustav maloljetničkog pravosuđa, i to u sve ranijoj dobi. Zabrinjava to što sve više kriminaliziramo dio najosjetljivije dječje populacije u Engleskoj i Walesu, i da broj djece u institucijama i dalje raste.

LITERATURA:

1. Anderson, B. (1997) Youth Crime and the Politics of Prevention, u Goldson, B. (ed) Youth Justice: Contemporary Policy and Practice, Ashgate, Aldershot.
2. Audit Commission (1996) Misspent Youth, Audit Commission, London.
3. Bandalli, S. (2000) Children, Responsibility and The New Youth Justice, u Goldson, B. (2000) (ed) The New Youth Justice, Russell House Publishing, Lyme Regis.
4. Bailey, R. i Williams, B. (2000) Inter-Agency Partnerships in Youth Justice, University of Sheffield, Community Care Social Services Monographs.
5. Braithwaite, J. (1989) Shame, Blame and Reintegration, Cambridge University Press, Cambridge.
6. Brownlee, I. (1998) New Labour-New Penology? Punitive Rhetoric and the Limits of Managerialism u Criminal Justice Policy, Journal of Law and Society, Vol. 25, No. 3.
7. Butler, I. i Drakeford, M. (1997) Tough Guise: The Politics of Youth Justice, u Probation Journal 44 (4), str. 216-219.
8. Clarke, J. (1975) The Three R's – Repression, rescue and Rehabilitation: Ideologies of Control for Working Class Youth, objavljeno u Muncie, J. Hughes, G. i McLaughlin, E. (eds) (2002) Youth Justice : Critical Readings, Sage, London.
9. Cohen, S. (1972) Folk Devils and Moral Panics; The Creation of Mods and Rockers, London, Pladin.
10. Cohen, S. (1985) Visions of Social Control, London, Polity Press
11. Drakeford, M. i McCarthy, K. (2000) Parents, Responsibility and the New Youth Justice, in Goldson, B. (2000) (ed) The New Youth Justice, Russell House Publishing, Lyme Regis.
12. Eekelaar, J. Dingwall, R. i Murray, T. (1982) Victims or Threats? Children in Care Proceedings, Journal of Social Welfare Law, 4:1, 68-82.
13. Goldson, B. (2001) A Rational Youth Justice: Some Critical Reflections On The Research, Policy and Practice Realltion, u Probation Journal, June 2001, Vol. 48, No. 2.
14. Goldson, B. (2000) (ed) The New Youth Justice, Russell House Publishing, Lyme Regis.
15. Goldson, B. (2000) Whither Diversion? Interventionism and The New Youth Justice, u Goldson, B. (2000) (ed) The New Youth Justice, Russell House Publishing, Lyme Regis.
16. Goldson, B. (2002) New Punitiveness: The Politics of Child Incarceration, in Muncie, J. Hughes, G. and McLaughlin, E. (2002) Youth Justice : Critical Readings, Sage, London.
17. Graham, J. and Bowling, B. (1995) Young People and Crime, Home Office Research Study 145, Home Office, London.
18. Hall, S., Cutcher, C., Jefferson, T., and Roberts, B. (1978) Policing the Crisis, Mcmillan, London.
19. Her Majesty's Chief Inspector of Prisons (2000) Glen Parva Young Offenders Institution (10 svibanj 2000)
20. Her Majesty's Chief Inspector of Prisons (2001) HM YOI i RC Brinsford (10 ožujak 2001)
21. Home Office (1985), The Cautioning of Offenders, Circular 14/1985
22. Home Office (1990), The Cautioning of Offenders, Circular 59/90
23. Home Office (1991), Criminal Statistics in England and Wales, London, Home Office.
24. Home Office (1997), No More Excuses: A New Approach to Tackling Youth Crime in England and Wales. London, Home Office.
25. Home Office (2001) Youth Justice Reforms, govov Home Secretary Jack Straw, izdanje od 21. ožujka 21
26. Howard League (2002) Response to Damning Report on Onley Young Offender Institution, izdanje od 21.05.2002.
27. Jones, D. (2001) 'Misjudged Youth': A Critique of the Audit Commission's Reports on Youth Justice, u The British Journal of Criminology, Vol. 41, No. 2, proljeće 2001.
28. Kosh, M. and Williams, B., (1995), The Probation Service and Victims of Crime: A Pilot Study, Keele, Keele University Press.
29. Mcguire, J. and Priestly, P. (1995) Reviewing 'What Works: Past, Present and Future, in Mcguire, J. (1995) (ed) What Works: Reducing Reoffending, Guidelines From research and Practice, Wiley, Chichester.
30. Morris, A. i Gilar, H. (1987) Understanding Juvenile Justice, Croon Helm, London.

31. Muncie, J. (2000) *The New Youth Justice and the Politics of Electoral Anxiety*, u Goldson, B. (2000) (ed) *The New Youth Justice*, Russell House Publishing, Lyme Regis.
32. Muncie, J. Hughes, G. and McLaughlin, E. (eds) (2002) *Youth Justice : Critical Readings*, Sage, London.
33. NACRO, (2000) *Some Facts About Young Offenders*, National Association For The Care and Resettlement of Offenders, Youth Crime Section, London.
34. NACRO (2000: July) *Pre-Sentence Reports and Custodial Sentencing*, National Association For The Care and Resettlement of Offenders, Youth Crime Section, London.
35. Newburn, T. (1997) *Youth, Crime and Justice*, u Maguire, M. Morgan, R. and Reiner, R (eds) (1997) *The Oxford Handbook of Criminology*, Clarendon Press, Oxford.
36. Pearson, G. (1983) *Hooligans: A History of Respectable Fears*, London, Mcmillan.
37. Pearson, G. (1994) *Youth, Crime and Society*, in Maguire, M. Morgan, R. and Reiner, R (eds) (1997) *The Oxford Handbook of Criminology*, Oxford University Press, Oxford.
38. Pitt, J. (2000) *The New Youth Justice and The Politics of Electoral Anxiety*, in Goldson, B. (2000) (ed) *The New Youth Justice*, Russell House Publishing, Lyme Regis.
39. Pitts, J. (2001) *Korrectional Kareoke: New Labour and the Zombification of Youth Justice*, *Youth Justice Journal*, Vol 1, No. 2.
40. Reid, K. (1997) *The Abolition of Cautioning? Juveniles in the Last Chance Saloon*, *The Criminal Lawyer*, No, 78.
41. Rutherford, A. (1995) *Signposting the Future of Juvenile Justice Policy in England and Wales*, in Howard League for Prison Reform, *Child Offenders: UK and International Practice*, Howard League for Penal Reform, London.
42. Williams, B. (2000) *Victims of Crime and The New Youth Justice*, u Goldson, B. (2000) (ed) *The New Youth Justice*, Russell House Publishing, Lyme Regis.